

1. Zabytek

Zabytkiem jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Ze względu na zróżnicowanie typologiczne rozróżniamy zabytki nieruchome (m.in. dzieła architektury i budownictwa, układy urbanistyczne, parki) i zabytki ruchome (m.in. dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej).

2. Ewidencja zabytków

Ze względu na posiadane wartości historyczne, artystyczne lub naukowe w interesie społecznym jest zachowanie zabytków poprzez otoczenie ich ochroną i opieką. Najcenniejsze zabytki wpisuje się do rejestru zabytków, który prowadzi wojewódzki konserwator zabytków. Do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu, bądź na wniosek właściciela zabytku lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do tego wykazu może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna.

W Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Sucha Beskidzka wpisanych jest obecnie 191 pozycji, w tym 15 obiektów wpisanych jest do rejestru zabytków nieruchomych województwa małopolskiego tj.:

- 1/ układ urbanistyczny,
- 2/ kościół poklasztorny pw. Nawiedzenia N.M.P. d. Kanoników Laterańskich z otoczeniem, kaplicą-dzwonnica na cmentarzu przykościelnym, dwoma kaplicami, ogrodzeniem oraz drzewostanem,
- 3/ kościół parafialny (tzw. „nowy) pw. Nawiedzenia N.M.P. wraz z przewiązką, łączącą budynek plebanii z kościołem poklasztornym („starym”),
- 4/ budynek plebanii wraz z budynkiem bramnym,
- 5/ cmentarz parafialny wraz z układem, kaplicą, zabytkowymi mogiłami, nagrobkami i pomnikami, istniejącym ogrodzeniem oraz zielenią cmentarną,
- 6/ zamek wraz z otoczeniem, w tym dziedziniec arkadowy, dziedziniec i zespół zabudowy gospodarczej na pd. – zachód od zamku oraz założony w XVIII w. park wraz ze stawem, kanałem, mostem i drzewostanem,
- 7/ karczma drewniana „Rzym”,
- 8/ budynek nadleśnictwa

- 9/ budynek przy ul. Mickiewicza 20,
- 10/ dworek oficjalistów zamkowych przy ul. Mickiewicza 36,
- 11/ budynek administracyjno-usługowy przy ul. Mickiewicza 38,
- 12/ budynek handlowo-usługowy przy ul. Mickiewicza 40 i 40A,
- 13/ dom mieszkalno-gospodarczy przy ul. Mickiewicza 130,
- 14/ budynek mieszkalno-administracyjny przy ul. Role 182,
- 15/ kaplica Konfederatów Barskich.

3. Gminna ewidencja zabytków Suchej Beskidzkiej

W myśl art. 22 ust. 4 i ust. 5 ustawy 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292 tekst jednolity) burmistrz prowadzi Gminną Ewidencję Zabytków, w formie kart adresowych zabytków nieruchomych znajdujących się na terenie miasta. W gminnej ewidencji zabytków zostają ujęte zabytki nieruchome wpisane do rejestru oraz inne obiekty nieruchome o dużej wartości historycznej znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Gminna ewidencja zabytków jest rejestrem prowadzonym w celu dokumentacyjnym. Jednocześnie ujęcie obiektu w tej ewidencji nie powoduje, że zabytki nieruchome wyznaczone przez burmistrza, w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, samoistnie stają się „zabytkiem” w rozumieniu ww. przepisów ustawy.

4. Układ urbanistyczny miasta Sucha Beskidzka

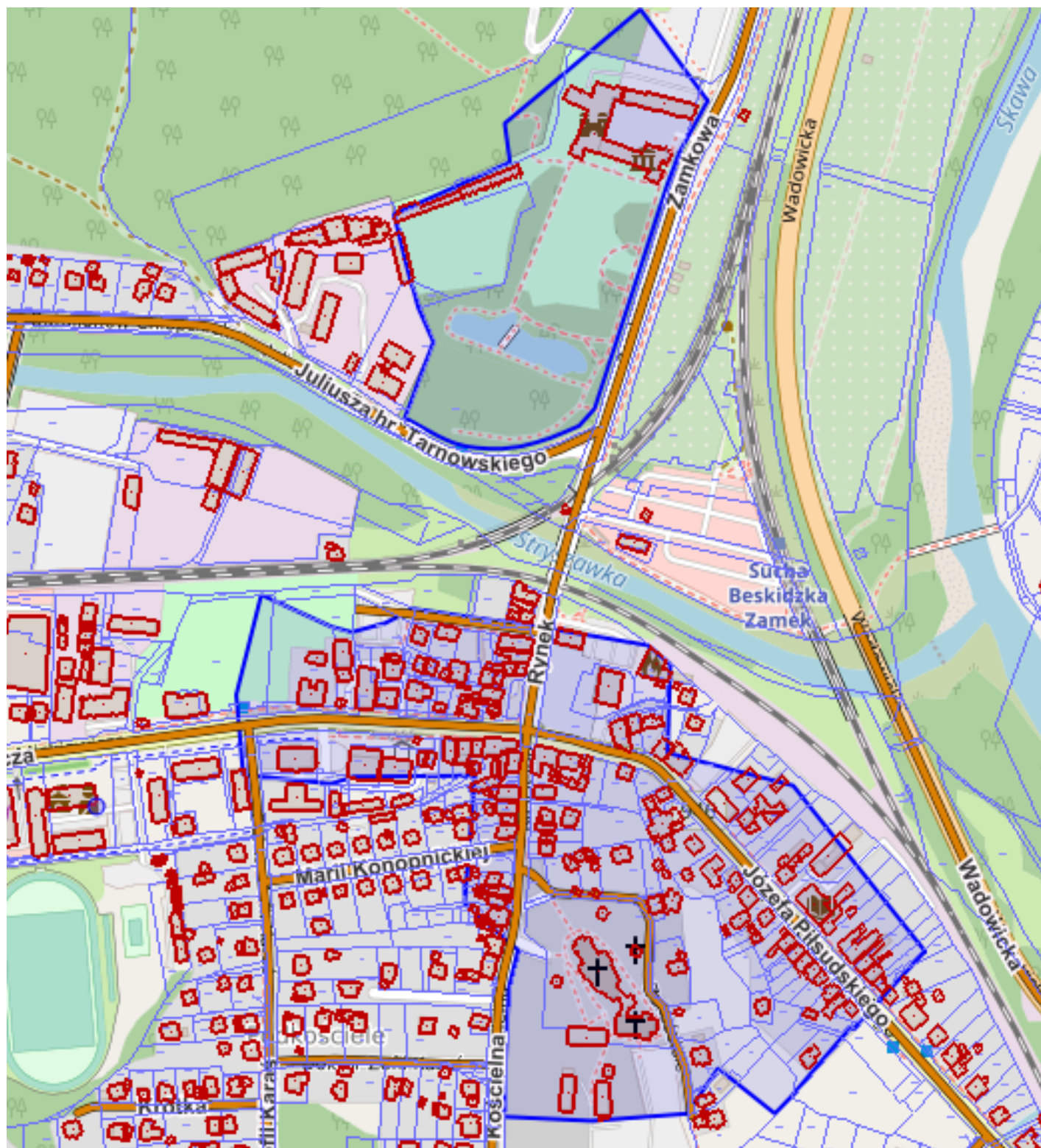
Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1292 z późniejszymi zmianami) historyczny układ urbanistyczny to przestrzenne założenie miejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg.

Decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Bielsku-Białej z dnia 04 września 1987 r. L.dz. KL-IV-5340/51/87 (nr rej. A-511-87, nowy A-1042/M) do rejestru zabytków, wpisano układ urbanistyczny miasta Sucha Beskidzka z końca XVIII w., z centralnie usytuowanym rynkiem. Obszar ten przebiega od Parku Jordanowskiego, po obu stronach ul. Mickiewicza i ul. J. Piłsudskiego (do budynku nr 35). Do zabytkowego układu urbanistycznego należy pierwsza linia zabudowy prawej strony ul. Kościelnej (do budynku nr 20), lewa strona obszaru tej ulicy wraz z zabytkowymi kościołami i plebanią

oraz zabudową stanowiącą własność parafii. Następnie linia układu załamuje się w kierunku północno-wschodnim do ul. J. Piłsudskiego. W skład układu urbanistycznego wchodzi zamek oraz jego otoczenie.

Ochroną objęty jest zespół rynkowej zabudowy z końca XIX w. (kamienice), karczma „Rzym” oraz inne cenne obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Sucha Beskidzka m.in. piętrowy gmach dawnej szkoły, wybudowany w 1889 r. (ul. Mickiewicza 9), pochodzący z 1905 r. budynek sądu (ul. Mickiewicza 11), dawna siedziba Magistratu z 1908 r. (ul. J. Piłsudskiego 23). Ochronie podlega także naturalny krajobraz otaczający kotlinę, w której znajduje się miasto oraz strefa rzeczna w rejonie połączenia rzeki Strykawki i Skawy.

Układ urbanistyczny miasta zachował do chwili obecnej swój staropolski układ przestrzenny, jako zespół przyrynkowy z kościołem oraz z zamkiem i jego otoczeniem. Jest odzwierciedleniem historycznych założeń miejskich, a wygląd obiektów i ich stan winien pozostać w jak najmniej zmienionej formie. W układzie znajdują się bardzo cenne budynki, które ze względu na swoje walory stylowe, historyczne i kulturalne wpisane zostały do rejestru zabytków.

Układ urbanistyczny miasta Sucha Beskidzka.